

Revisionsrapport - 1509

Kommunala aktivitets- ansvaret för ungdomar mellan 16-19 år

Vänersborgs kommun

Lars Näsström
Josefine Palmqvist
Schultz
My Nyström

Maj 2016

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Syfte och Revisionsfråga.....	4
1.3. Revisionskriterier	4
1.3.1. Skollag (2010:800)	4
1.3.2. Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2015:28	5
1.3.3. Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2015:62	5
1.4. Kontrollmål	5
1.5. Metod och avgränsning	6
2. Granskningsresultat	7
2.1. Organisation	7
2.2. Dokumenterade rutiner, riktlinjer, handlingsplaner samt ansvarsfördelning8	
2.2.1. Iakttagelser	8
2.2.2. Bedömning.....	10
2.3. Tillräckliga resurser.....	11
2.3.1. Iakttagelser	11
2.3.2. Bedömning.....	11
2.4. Kartläggning och registerhållning	11
2.4.1. Iakttagelser	11
2.4.2. Bedömning.....	12
2.5. Kontakt med ungdomarna	12
2.5.1. Iakttagelser	12
2.5.2. Bedömning.....	13
2.6. Tillfredsställande samverkan internt och externt	13
2.6.1. Iakttagelser	13
2.6.2. Bedömning.....	14
2.7. Tydlighet i erbjudna insatser/åtgärder	15
2.7.1. Iakttagelser	15
2.7.2. Bedömning.....	15
2.8. Utvärdering sker för att identifiera och åtgärda förbättringsområden.....	16
2.8.1. Iakttagelser	16
2.8.2. Bedömning.....	16
3. Revisionell bedömning.....	17
3.1. Rekommendationer.....	17

Sammanfattning

Aktivitetsansvaret reglerar att ungdomar under 20 år som av någon anledning inte studerar eller arbetar ska erbjudas lämpliga individuella åtgärder. Kommunerna ska dokumentera sina insatser på lämpligt sätt och föra ett register över de ungdomar som omfattas av ansvaret.

Revisorerna har utifrån sin bedömning av väsentlighet och risk beslutat att genomföra en granskning avseende hur kommunen fullgör sitt aktivitetsansvar.

Revisionsfrågan

- Har ansvarig nämnd säkerställt ändamålsenliga rutiner och en handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret i enlighet med skollagens krav?

Revisionell bedömning

Vår samlade bedömning är att socialnämnden inte helt säkerställer att det kommunala aktivitetsansvaret bedrivs på ett ändamålsenligt sätt i enlighet med skollagens krav. Som grund för vår bedömning ligger iakttagelser avseende kontrollmålen. Vi har sammanställt ett antal rekommendationer som kan vara en vägledning för fortsatt utvecklingsarbete.

Kontrollmål 1 –Det finns dokumenterade rutiner, riktlinjer, handlingsplaner samt ansvarsfördelning för aktivitetsansvaret

- Det saknas en övergripande struktur för det kommunala aktivitetsansvaret i Vänersborgs kommun inklusive dokumenterade rutiner och riktlinjer. Till viss del finns en ansvarsfördelning framtagen på tjänstemannanivå men det saknas ett formellt samverkansavtal.

Kontrollmål 2 –Det finns tillräckliga resurser för arbetet

- I Vänersborgs kommun fanns under 2015 inga avsatta resurser för arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret. Utifrån lagens skärpta krav togs ett tjänstemannabeslut om tillsättande av tjänst trots avsaknad av budgetmässiga medel. En tjänst som var tillsatt i oktober 2015. Inga finansiella resurser fanns dock kopplat till insatser/åtgärder inom det kommunala aktivitetsansvaret.

Kontrollmål 3–Det sker en kartläggning och registrering av vilka som omfattas av aktivitetsansvaret

- Registrering sker i enlighet med SCB:s direktiv en gång per halvår av ansvarig handläggare utifrån de inrapporterade uppgifterna. Däremot saknas rutin för kontinuerlig kartläggning över målgruppens sammansättning.

Kontrollmål 4–Kontakt sker med berörda ungdomar

- Kontakt tas på olika sätt med berörda ungdomar, fr.a. brevledes men också med hjälp av samverkanspartners och genom förebyggande arbete. En relativt hög andel av målgruppen inkommer dock inte med information om sysselsättning och det saknas en nedskriven, beslutad rutin över hur kontakt ska tas samt inom vilka tidsintervall.

Kontrollmål 5–Det finns ett tillfredsställande samarbete med andra aktörer både internt och externt

- Det finns olika arenor för samverkan, inte minst på ledningsnivå, men givet att antalet aktörer som är involverade på något sätt i det kommunala aktivitetsansvaret är stort samt att det saknas samverkansavtal finns det utmaningar kopplat till roller och ansvarsfördelning. Det finns också risker för parallella verksamheter, såväl internt som externt.

Kontrollmål 6–Det är tydligt vilka insatser/åtgärder som kan erbjudas

- Det finns nedskrivet vilka insatser/åtgärder som erbjuds inom det kommunala aktivitetsansvaret men avsaknaden av finansiella medel medför att utbudet är begränsat. Det görs inga uppföljningar kring vilka insatser/åtgärder som haft bäst effekt, vare sig på individnivå eller gruppnivå, och individens process följs heller inte upp.

Kontrollmål 7–Arbetet utvärderas så att förbättringsområden kan identifieras och åtgärdas

- Det genomförs ingen utvärdering av verksamheten inom det kommunala aktivitetsansvaret, vare sig på tjänstemannanivå eller på politisk nivå. Det saknas därmed en formell politisk styrning och viljeriktning kopplat till det kommunala aktivitetsansvaret.

Rekommendationer

Socialnämnden bör säkerställa ändamålsenlig dokumentation samt att fastställda rutiner och riktlinjer, inklusive mål, finns för det kommunala aktivitetsansvaret.

Socialnämnden bör även säkerställa att skriftligt samverkansavtal tas fram för att tydliggöra roller, reglera ansvarsförhållanden och minska riskerna för ineffektiva parallella verksamheter kopplat till det kommunala aktivitetsansvaret.

Socialnämnden bör därutöver säkerställa att det finns budgetmässiga förutsättningar för att genomföra det lagstadgade kommunala aktivitetsansvaret.

Socialnämnden bör likaså utveckla system, med syfte att öka den interna kontrollen, för kartläggning och registerhållning av målgruppen.

Socialnämnden bör vidare utreda vilka insatser/åtgärder som når önskad effekt på individ- och gruppnivå.

Socialnämnden bör även utreda och åtgärda bristen på formell styrning av det kommunala aktivitetsansvaret, samt säkerställa en ändamålsenlig struktur för rapportering till nämnden avseende uppföljning och analys av det kommunala aktivitetsansvaret.

Socialnämnden bör dessutom säkerställa att hänsyn tas till föreskrifter och allmänna råd från Skolverket.

Socialnämnden bör även mer aktivt ge kommunstyrelsen information rörande det kommunala aktivitetsansvaret så att kommunstyrelsen kan ge nämnden stöd i arbetet.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Från och med 1 januari 2015 skärptes skollagen och det blev tydligare att en kommun löpande under året ska hålla sig informerad om hur ungdomar i kommunen är sysselsatta. Det finns ett så kallat aktivitetsansvar som reglerar att ungdomar under 20 år som av någon anledning inte studerar eller arbetar ska erbjudas lämpliga individuella åtgärder. Kommunerna ska dokumentera sina insatser på lämpligt sätt och föra ett register över de ungdomar som omfattas av ansvaret.

Revisorerna har utifrån sin bedömning av väsentlighet och risk beslutat att genomföra en granskning avseende hur kommunen fullgör sitt aktivitetsansvar.

1.2. Syfte och Revisionsfråga

Syftet med granskningen är att besvara följande revisionsfråga:

Har ansvarig nämnd säkerställt ändamålsenliga rutiner och en handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret i enlighet med skollagens krav?

I Vänersborgs kommun ligger ansvaret för det kommunala aktivitetsansvaret på socialnämnden.

1.3. Revisionskriterier

1.3.1. Skollag (2010:800)

Skollagens 29:e kapitel 9 paragraf handlar om kommunens aktivitetsansvar. Enligt den omfattar en kommuns aktivitetsansvar ungdomar i kommunen som

- har fullgjort sin skolplikt (gått ut grundskolan)
- inte har fyllt 20 år
- inte genomför utbildning på nationella program i gymnasieskola eller gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning
- inte har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola eller gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning

För att det ska anses att en elev har fullföljt ett nationellt program ska det ha utfärdats ett examensbevis. För att få ett examensbevis ska eleven ha betyg från alla kurser, och på det gymnasiearbete, som ingår i elevens individuella studieplan. En elev som endast erhållit ett studiebevis ingår således i det kommunala aktivitetsansvaret. Studiebevis utfärdas till en elev som inte uppfyller kraven för examen.¹

Enligt det kommunala aktivitetsansvaret ska en kommun:

- löpande under året hålla sig informerad om hur de ungdomar som omfattas av aktivitetsansvaret är sysselsatta

¹ www.skolverket.se (avläst 2016-01-05)